

הקול היהודי

עיתונות יהודית עצמאית

"قُلْ هُنَالِكَ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ، عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي -
وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ"

الميثاق العام للحركة الإسلامية
المدخل التعريفي والتأصيلي

صادر عن:
المؤتمر العام القطري للحركة الإسلامية
الفاتح من محرم، 1440 هجري / الحادي عشر من أيلول، 2018 ميلادي

"אמור, זו דרכי, אני קורא [להאמין] באללה, אני
וההולכים בעקבותי" רואים נכוחה, וישתבח שמו
של אללה, ולא אהיה במשתפים"
[סורת יוסף, פס' 108]

האמנה הכללית של התנועה האסלאמית
המבוא ההגדרתי והבסיסי

יצא מטעם הועידה הכללית הארצית של התנועה
האסלאמית,
היום הראשון בחודש מחרם, שנת 1440 להג'רה,
11 בספטמבר 2018 לספירת הנוצרים

הקדמה:

אמנת התנועה האסלאמית היא מסמך רשמי ומאושר של הפלג הדרומי של התנועה האסלאמית בישראל.

האמנה (71 עמ') כוללת שישה פרקים, ומנסחת בהרחבה את האידיאולוגיה, החזון, העקרונות, המטרות והיעדים ותחומי הפעילות של התנועה האסלאמית (הפלג הדרומי). תנועה שמוכרת לציבור הישראלי בעיקר אודות לזרוע הפוליטית שלה - מפלגת רע"מ.

בקובץ זה מובאים קטעים מהאמנה, שתורגמו ע"י הקול היהודי, ועוסקים בעמדתה של התנועה האסלאמית כלפי מדינת ישראל, ובנוגע לאסטרטגיית ה"מואטנה" שברוחה פועלת מפלגת רע"מ בפוליטיקה הישראלית.

הקטע הראשון המופיע בקובץ הוא סעיף 4 בפרק השני של האמנה, העוסק ביעדים ובמטרות של התנועה האסלאמית, שכותרתו: "המאבק בתוך מדינת ישראל: הנרטיב והעמדה, החזון והמטרות הכלליות" (עמודים 14-19 באמנה המקורית).

הקטע השני המופיע בקובץ הוא סעיף 2 מתוך הפרק הרביעי של האמנה העוסק בסקירה היסטורית - עכשווית של תולדות התנועה האסלאמית. כותרתו: "התעוררותה של הדְעוּוּהּ והקמת התנועה האסלאמית" (עמודים 38-42 באמנה המקורית).

בקטע השלישי מובאים שני סעיפים מתוך הפרק השישי העוסק בתחומי הפעילות ובאמצעים של התנועה האסלאמית. סעיפים אלו עוסקים בפעילויות הפוליטיות והמשפטיות של התנועה האסלאמית (עמודים 65-66 באמנה המקורית).

את פרויקט כתיבת האמנה הוביל מנסור עבאס בתפקידו הקודם כסגן יושב ראש התנועה האסלאמית. בינואר 2018 למניינם, הציג מנסור עבאס את האמנה במפגש עם מגוון אינטלקטואלים ערבים אזרחי מדינת ישראל. שנה לאחר מכן - בינואר 2019 - לאחר אישורה הסופי של האמנה - קיים מנסור עבאס מסיבת עיתונאים בנצרת שבה הציג את האמנה וענה לשאלות אודותיה.

אמנת התנועה האסלאמית אושרה בוועידה הכללית ה-20 של התנועה האסלאמית - ספטמבר 2018. בוועידה זו נבחר מנסור עבאס ליו"ר מפלגת רע"מ ובכך הפך למוביל הפעילות הפוליטית של התנועה האסלאמית.

בנאומו באותה ועידה הצהיר מנסור עבאס כי האמנה היא הבסיס לפרויקט הפוליטי שלו: "אחד הדברים שגרמו לי ללכת להתחיל לעסוק בעבודה הפוליטית הוא שיש אמנה לתנועה האסלאמית - אני יכול, והאחים שלי יכולים לצאת ממנו כדי לנסח שיח אסלאמי פוליטי, מודע ונבון שמסוגל להשפיע על המציאות שלנו ועל הובלת החברה שלנו" באותו נאום הגדיר מנסור עבאס את האמנה כ"מקור הסמכות" הבלעדי של התנועה האסלאמית.

את תרגום האמנה ביצעה מורן טל. פרויקט חשיפת ותרגום האמנה והמקורות התומכים באישורה והובלתה בידי מנסור עבאס, בוצע ע"י "הקול היהודי". באמנה ציטוטים רבים המבוססים על טקסטים אסלאמיים, במקומות שבו יש צורך נוסף ביאור קצר בהערות שוליים.

קטעים נבחרים בתרגום לעברית מאמנת התנועה האסלאמית:

פרק שני, סעיף 4:

המאבק בתוך מדינת ישראל: הנרטיב והעמדה, החזון והמטרות הכלליות

מדינת ישראל היא תולדה של הפרויקט הציוני הגזעני הכובש ושל הקולוניאליזם הבריטי והמערבי העושק, ושל ההשפלה והחולשה הערבית והאסלאמית. ואיננו פוטרים את עצמנו כעם פלסטיני מהאחריות שלנו והכשלון שלנו להתמודד עם/לצאת נגד הפרויקט הזה. מדינת ישראל קמה כפרויקט קולוניאליסטי התנחלותי לאחר שמנעה את זכות העם הפלסטיני להגדרתו העצמית ולחיות בארצו ובמולדתו בחופש ובעצמאות. היא עשתה נכבה (המיטה אסון) לעם שלנו בשנת 1948 כאשר כבשה את ארצנו, בפרט מה שנודע בהמשך בתור "הפנים הפלסטיני" (או "פנים הקו הירוק, או אזורי/שטחי 48, שם אנחנו חיים ועודנו חיים, בגליל, בחוף, במשולש ובנגב), והיא עשתה נכבה (המיטה אסון) שנית בשנת 1967, כאשר ישראל כבשה את מה שנותר מהמולדת פלסטין (ירושלים, הגדה המערבית ורצועת עזה). הרגה אנשים וגירשה אותם מכפריהם ועריהם, והם שוטטו בארץ, בין מגורש עקור במולדתו, למגורש פליט מחוץ למולדתו. [ישראל] הפקיעה את האדמה ואת המקומות הקדושים, והרסה את הכפרים שגורשו, תוך שהיא ממשיכה להכחיש את זכות המגורשים לשוב לבתיהם במולדתם פלסטין ותוך מחיקת זהות המקום.

לא נותרה בפנים הפלסטיני אלא שארית קטנה מהעם הפלסטיני, שדוכאו תחת הממשל הצבאי, ומדינת ישראל עשתה כרצונה במקור פרנסתם, השתמשה בהפחדה, כלא, רדיפות ובמעשי טבח נגדם, ולא נתנה להם את הזכות לאזרחותם שהם השיגו אותה בשל הישגותם במולדתם ועל אדמתם, כאשר שיא האלימות הגיע בתחנות גדולות, מהן טבח כפר קאסם בשנת 1956, והרצח בכוונה תחילה ביום האדמה הנצחי בשנת 1976 והחיסולים הפיזיים בהתקוממות ירושלים ואל-אקצא בשנת 2000, ותחנות הרג והתעללות אחרות, כאשר מספרם של אלה שנהרגו על ידי המשטרה משנת 2000 הגיע ליותר מ-60 ערבים בנסיבות שונות.

ולמרות האלימות, הדיכוי והתוקפנות שישראל השתמשה בהם נגד בני העם שלנו - אלה בעזרת אמונתם נשאו את סבלם באורך רוח ועמדו איתנים ושמרו על קיומם ועל זהותם הלאומית והדתית. וביססו את הזיכרון הקולקטיבי שלהם, והוכיחו את נוכחותם, והגנו על זכויותיהם לחיות באופן מכובד על אדמתם ובמולדתם. הם תמכו וסייעו גם לעם שלהם הפלסטיני בכל הדרכים האפשריות, שלא יפילו אותם לאבדון ולנכבה מחדש ושפלסטין לא תפונה מתושביה הילידיים.

ההצדקה שלהם בהתמודדות עם המציאות החדשה היתה הצדקה של נרדפים (מסתצ'עפינ) כמו בדבריו [של אללה] יתעלה: "אך לא כן האנשים, הנשים והילדים

הנרדפים אשר היו חסרי אונים ולא יכלו למצוא דרך¹. ומבוקשם היה לעמוד איתנים בארצם ולשמור על מה שנותר ממנה בידיהם. ובשונה מהנרדפים שקראו לעזרת האומה לקחת עליהם חסות ולתמוך בהם, אלה שאללה פנה אליהם כשהוא מוכיח אותם וגוער בהם: "מה לכם כי לא תילחמו למען אללה ולשם האנשים, הנשים והילדים הנרדפים, האומרים ריבוננו הוציאנו מהעיר הזאת אשר בני עוולה הם יושביה ותן לנו מאתך מגן והקם לנו מאתך מושיע"². אלא שהשארית הקטנה הזו של המראבטין³. במולדתם התנגדו למצור ולממשל הצבאי ולרדיפות הפוליטיות ולהתעללות באורך רוח, בחוכמה ובכישרון, והמצב שלהם הלם את של הנרדפים שאללה יתעלה פנה אליהם, ואמר: "הלא ראית את אלה אשר נאמר להם משכו ידיכם ותחת זאת קיימו את התפילה ותנו זכאת"⁴.

התנועה האסלאמית נוסדה בצל המצב הנתון/המציאות הישראלי, שכפה את עצמו בכוח הנשק ולא בכוח הזכות, בתמיכת המערב הקולוניאליסטי, לא בזכות מוסרית או ערכית, באמצעות השפלת הערבים והמוסלמים, לא באמצעות האומץ של הכובשים, ובאמצעות הכשולן הפלסטיני להתמודד עם הפרויקט הזה. והתנועה האסלאמית היום, תמיד, פונה לישראל בכוח זכותנו הלגיטימית/לפי השריעה, הלאומית, האנושית, המוסרית, ההיסטורית והטבעית על מולדתנו פלסטיין, שכן אנחנו בעלי האדמה ואנחנו אנשי הארץ.

המואטנה [האזרחות] החסרה שישראל כפתה על בני העם הערבי הפלסטיני הילידי, שנשאר באדמתו ומולדתו, היא כלי חשוב והכרחי, מהכלים של ההשארות/ההשרדות, הרבאט⁵, ההעצמה, וההתפתחות באדמה. דרכם אנחנו מביעים את זכויותינו הלאומיות, האזרחיות והדתיות, כחברה ילידית שחיה במולדתה, אשר אין לה מולדת אחרת חוץ ממנה. עד להגעה להשלמת זכויות של מואטנה מלאה, במישור של זכויות לאומיות, אזרחיות ודתיות בתוך ישראל, והקמת המדינה הפלסטינית בגדה המערבית וברצועת עזה ובירתה ירושלים המבורכת, ושיבת הפליטים והעקורים.

הבעיה שלנו איננה עם היהודים כעם לאורך ההיסטוריה, שכן הקהילות היהודיות הרבות גדלו ושגשגו במהלך תקופות השלטון האסלאמי במגוון האזורים האסלאמיים. אלא הבעיה שלנו היא עם תנועה קולוניאליסטית התנחלותית גזענית, שהיא התנועה הציונית אשר עשתה נכבה (המיטה אסון) על העם שלנו יותר מפעם, ועודנה, למרות היחס הטוב של הערבים והמוסלמים ליהודים והיחס הגרוע של המערב אליהם, ההתעללות בהם, וההתנהגות הגזענית והאנטישמית והתוקפנית כלפיהם.

ובין העדויות ליחס הטוב של הערבים והמוסלמים אליהם, בזמן הכיבוש⁶ העמרי⁷, כשמנהיג המאמינים עמר בן אלח'טאב הרשה ליהודים לגור בירושלים, להקים את

¹ סורת אלנסאא פס' 98.

² סורת אלנסאא פס' 75.

³ המראבטין - המגנים על מקום המועד לסכנה

⁴ סורת אלנסאא פס' 77.

⁵ רבאט – מושג שמשמעותו מאבק והגנה על מקום הנמצא בסכנה.

⁶ "פתח" - כיבוש בשם האסלאם

בתי הכנסת שלהם, ולקיים את טקסיהם הפולחניים הדתיים בהם, לאחר שהרומאים אסרו עליהם לקיימם. ובמהלך הכיבוש [פתח] הצלאחי, הרשה להם צלאח אלדין אלאיובי פעם נוספת לאחר שגירשו אותם הצלבנים. ובזמן העת'מאנים היהודים הוגלו יחד עם המוסלמים וגורשו מאנדלוסיה, והערבים והמוסלמים היטיבו עם הגעתם, שיכנו אותם בארצם וסייעו לנפגעייהם.

והיום אנחנו מדברים עם שליטי ישראל והעם שלה, כפי שפנה אליהם הקראן הנכבד ישירות: "אם תעשו טוב, רק עם עצמכם תיטיבו, ואם תרעו, [תרעו] להן [לנפשותיכם]"⁸. הסירו את ידיכם מהעם הפלסטיני שלנו כדי שיקים את מדינתו החופשית והעצמאית לצד ישראל, וישבו המגורשים, הפליטים והעקורים אל מולדתם, בתיהם וארצם. או שתקבלו אותה כמדינה אחת מהנהר ועד הים שיחיו בה שני העמים תחת כיפת השמיים בחירות, שוויון, בטחון, שלום ושוויון כוחות. ו[אפשרות] שלישית, שתכפו סכסוך נצחי ותשאירו אותו כתוקפנות עושקת מתמשכת עד שאללה יאפשר זאת. וכפי שאללה הביא אתכם לפה כערב רב, כך אתם תבואו אליו בכבלים מהודקים בעוד ראשיכם זקורים אל על⁹, והנצחון וההעצמה לעולם לא יהיו אלא לבעלי הזכות (זכויות), ולנרדפים באדמה, וכך נוהג אללה בראשונים ובאחרונים. [אללה] יתעלה אמר: "כבר כתבנו בזבור לאחר דבר התוכחה, לאמור, עבדי הישרים יירשו את הארץ"¹⁰, ואמר [אללה] יתעלה: "חפצים אנו לכוון בחסדנו את אלה אשר נרדפו בארץ ולשימם אנשי מופת ולעשותם יורשים ולהושיבם על מכונם בארץ"¹¹, ואמר [אללה] יתעלה: "זו נחלת העולם הבא אשר ניתן לאלה אשר לא יבקשו להתנשא על האנשים בארץ ולא יחמסוה. היראים סופם לראות טובה"¹².

כבר היה לכם לקח מעוברי האורח מקרב הצלבנים שגזלו את האדמה קרוב לשתי מאות, לאחר מכן צלאח אלדין אלאיובי וחייליו הביסו אותם, ועקרו אותם מהשורש אלט'אהר ביברס וחייליו מארץ המזרח האסלאמי הערבי. ואשר לטטרים, בכוחם, בעוצמתם ובגאוותם, הרי שהם זרעו הרס וחורבן באדמה עד שהמוסלמים הביסו אותם בעין ג'אלות, לאחר מכן הופיעה דת האמת [כיניו לדת האסלאם] והם התאסלמו ונכנסו לדת של אללה בהמוניהם.

הקראן הנכבד קורא לכם למילה משותפת בינינו ובינכם: "אמור, הו בעלי הספר [אהל אלכתאב], בואו אל דיבור אמת בינינו וביניכם, שאיננו עובדים אלא את אללה ולא משתפים איתו דבר ושאישי מאיתנו אינו לוקח את רעהו לריבונים זולת אללה, ואם יפנו עורף אמרו, העידו כי אנחנו מוסלמים"¹³ וקורא לכם: "הו בני ישראל, זכרו את החסד אשר נטיתי לכם וקיימו את בריתי למען אקיים את בריתכם ורק אותי היו יראים, והאמינו באשר הורדתי ממרומים למען יאשר את אשר עמכם ואת תהיו

⁷ הכיבוש העומרי - של הח'ליפה עמר אבן אלח'טאב

⁸ סורת אלסראא פס' 7.

⁹ אות לסרבנות - יש כאן ניסוח של אוצר מילים הלקוח מתוך פס' 8 בסורת יאא סין

¹⁰ סורת אלנביאא, פס' 105

¹¹ סורת אלקצצ, פס' 5-6

¹² סורת אלקצצ, פס' 83

¹³ סורת אאל עמראן פס' 64.

ראשוני הכופרים בו ואל תמכרו את אותותיי באפס מחיר, ורק אותי היו יראים, ואל תערבו את האמת בהבל ואל תסתירו את האמת ביודעין, וקיימו את התפילה ותנו זכאת וכרעו עם הכורעים, האם תצוו על האנשים לעשות מעשים טובים ובעצמכם תשכחו אף כי תקראו בספר? האם לא תשכילו להבין?"¹⁴

הקראן הנכבד קורא לנו לעשות טוב וצדק ולא להתיידד/לכרות ברית או לתמוך בעושים, [אללה] יתעלה אמר: "אללה אינו אוסר עליכם לכבד ולעשות צדק עם אלה אשר לא יילחמו בכם בשל הדת ולא יגרשו אתכם ממושבותיכם. אללה אוהב את העושים צדק, אללה אוסר עליכם לקחת לכם למגינים את אלה אשר לחמו בכם בשל הדת וגירשו אתכם ממושבותיכם וסייעו לגרש אתכם, הלוקחים אותם למגינים הם בני עוולה"¹⁵

ישראל עודנה מזה עשרות שנים נוהגת בתוקפנות כלפי העם שלנו וכובשת את אדמתנו, מבצעת פשעי מלחמה נגדו, שוללת את זכויותיו ומפקיעה את אדמתו, גוזלת את מקומותיו הקדושים, ומחללת את קדושת מסגד אלאקצא המבורך, ומונעת את החופש של העם הפלסטיני שלנו ואת עצמאותו. ואוסרת על המגורשים ועל הפליטים לשוב למולדתם, אדמותיהם ובתיהם, ואת המגורשים העקורים מלשוב לבתיהם וכפריהם. ואסור להתיידד איתה [עם ישראל] ולהטמע בתוך המחשבה הציונית הגזענית והכובשת שלה, לא על ידי קבלת ה"אסרלה" (ישראלזציה) בצורותיה השונות ששוללת מאיתנו את זהותנו ואת הייחודיות שלנו, ולא על ידי ייצוג שלה ולא על ידי תמיכה בה והצדקת פשעיה ותוקפנותה, ולא על ידי ההגנה על הכיבוש, התוקפנות והמדיניות הגזענית העושקת, ולא על ידי שירות במנגנוני הצבא והבטחון שלה, שבאמצעותם היא נלחמת בעם שלנו ובאומה שלנו, ומנציחה את הכיבוש וגוזלת את החופש והעצמאות מעמנו הפלסטיני.

ואשר לעשיית הטוב, הצדק, עשיית החסד, ההיכרות, הקשר ושיתוף הפעולה האנושי/הומניטרי – הרי שהם עם אלה שמסירים את בגד המלחמה והעוינות ונוטים לשלום אמיתי ומכירים בעושק, בעוול ובקיפוח שפגעו בעמנו הפלסטיני, וחותרים לשנות את המצב הזה, ומכריזים על כוונתם ונחישותם להילחם במדיניות הכיבוש, הגזענות והאפליה נגד בני עמנו הפלסטיני.

השותפות הפוליטית שלנו בכל הרמות שלה – במועצות המקומיות, ברשות המחוקקת בפרלמנט ובמוסדות האזרחיים הרשמיים – אינה אלא כדי להגן על הזכויות והאינטרסים של החברה הערבית הפלסטינית שלנו בפנים [ישראל], וכדי לתמוך בסוגייה הפלסטינית ולהתעמת עם התזות, המדיניות ותוכניות הפרויקט הציוני בלב מוסדות המדינה. כמו כן יש בכך כדי להדוף חלק ממעשי השחיתות השלטונית העושקת והמתעמרת בכל דרך שנוכל. וזה במינימום "מילה של אמת לשליט עריץ"¹⁶

¹⁴ סורת אלבקה פס' 40-45

¹⁵ סורת אלממתחנה, פס' 8-9

¹⁶ كلمة حق عند سلطان جائر – ביטוי המבוסס על החדית' המתאר כי מוחמד אמר כי "אמירת אמת בפני שלטון עריץ" זהו "הג'אהד הגדול ביותר"

עם זאת שאנו בטוחים שההשתתפות הפוליטית שלנו במוסדות המדינה מתוך עמדתנו המסרבת לכיבוש ולמדיניות ההדרה, הגזענות, האפליה ושליטת הזכויות, היא איננה הזירה היחידה והחשובה ביותר לעבודה פוליטית והמאבק למען הסוגיות שלנו, אלא היא אחת ממקורות העבודה הרבים ומשלימה אותם.

הבחירה להשתתף פוליטית ולהתנגד לכיבוש ולמדיניות הגזענית הפאשיסטית מתוך מוסדות המדינה והמסגרת החוקית/המשפטית שלה בתוך מושג המואטנה המלאה, היא בחירה שאימץ הרוב המוחלט מקרב בני החברה הערבית הפלסטינית בפנים. השתתפות זו עשויה להשתנות ולהיות מצומצמת מצד אחד, כמו ההשתתפות במועצות המקומיות ובעיריות ובמקומות אחרים שבהם רואים השתתפות, והחרמת הפרלמנט והממשלה מצד שני.¹⁷

כל אסטרטגיית מאבק אלטרנטיבית מועילה - עליה לצאת מלב הקונצנזוס הלאומי הערבי הפלסטיני בפנים. ועליה לנבוע מהבנה מדויקת של כוונות/מטרות השריעה האסלאמית וכלליה המקיפים, ולהלום את מציאות חיינו במודעות מלאה וכוללת להזדמנויות להצלחתנו, ולסכנות כישלוננו בשמירה על עקרונות היסוד שלנו וההישגים של העם שלנו, ושלא נגלוש לנתיבים משוללי יסוד ואבסורדיים שאי אפשר להביא בחשבון את תוצאותיהם.

דרישת השוויון בין האזרחים והשגת חלקנו מטובת הכלל, אינה גורמת לנו לזלזל בזכויותינו הפוליטיות/המדיניות, האזרחיות, הלאומיות והדתיות, שכן אנו בני המולדת הזו שאין לנו מולדת אחרת מלבדה, ואיננו זרים בה. מובן השוויון האמיתי אינו מסתכם לעולם רק בדרישות הנוגעות למחייה או דרישות אזרחיות הנובעות ממובן המואטנה המושגת, אלא הוא מתרחב לפי הבנתנו, כקבוצה פלסטינית בתוך ישראל וכעם פלסטיני הנמצא תחת כיבוש, כך שעליו להקיף חלקים נרחבים של זכויות לאומיות, דתיות וזכויות אדם. ולכן איננו מוצאים כל סתירה בין שיח המולדת (אלוטון) ובין המואטנה, אלא אנחנו רואים בשתייהן משלימות זו את זו ותומכות זו בזו בתחנות רבות. ואנו מדגישים כל הזמן שזכויותינו כבני העם הפלסטיני נובעות מהיותנו בעלי המולדת ואנשי הארץ, איננו פליטים במדינת ישראל.

המטרה החשובה ביותר שלנו למול מדינת ישראל ברמת החברה הערבית הפלסטינית היא לשמור על הישארותנו במולדתנו, ולשמור על זהותנו, ועל זהות ארצנו כערבית אסלאמית ונוצרית. ולהעצים את החברה שלנו להשיג את זכויותינו האזרחיות, הלאומיות, הדתיות ושל המחייה, על ידי התעוררות נבונה כוללת. ולהשיב את המקומות האסלאמיים והנוצריים הקדושים שלנו, ולשמור על אלה שבידינו, ושנתייצב מול מדיניות המדינה והקבוצות הקיצוניות כלפי מסגד אלאקצא המבורך, כדי שהוא יישאר הזכות הבלעדית של המוסלמים, ואין לזולתם בו שום זכות.

כמו כן אנו שואפים לשמור על חופש הפולחן, החינוך הדתי הנבון [ראשד] לבנינו, וחותרים לשמור על בתי המשפט השרעיים ולחזק את תפקידם ולהעצימם בין הכלים של משימותינו/תפקידינו במסגרת השריעה בארץ, נוסף להקמת מוסד

¹⁷ משפט זה, המתחיל במילים "השתתפות זו... מצד שני" כתוב בצורה עמומה העשויה להתפרש בצורות שונות

אסלאמי שינהל את ענייני הדת וינהל את המקומות הקדושים ואת המסגדים, וישקיע באַוקאף ובפיתוח שלהם למען הגשמת מטרות הַוְקָף השרעי.

המאבק האזרחי התרבותי בדרכי שלום/בלתי אליים [סלמי] שבו אנחנו מעורבים שואף לחיזוק ערכי הצדק, החופש והכבוד של האנשים כולם, ערבים ויהודים, וחותר להסיר את העושק, העוול וההשפלה נגד "הנרדפים באדמה" [מסתצ'עפינ¹⁸].

---

¹⁸ מושג הלקוח מהקוראן.

התעוררותה של הדְעוּה והקמת התנועה האסלאמית

בהקשר הפלסטיני הפרטי הזה, והערבי האסלאמי הכללי, הדעוה האסלאמית קמה לתחייה מחדש בלב החברה הערבית הפלסטינית בַּפנים [ישראל]. החברה הזו כבר נקטעה מהמשכיותה הפלסטינית, הערבית והאסלאמית, למשך יותר מעשרים שנה, עקב הקמת מדינת ישראל. לאחר מכן חודש הקשר לאחר הכיבוש של שנת 1967 בין בני העם הפלסטיני בַּפנים, ובירושלים, הגדה והרצועה. ומהרחם של הקשר הזה התעוררה הדעוה האסלאמית מחדש בלב הפנים הפלסטיני כפרי של הפגישה בין בני העם הפלסטיני לצד היותה חלק מההתעוררות האסלאמית¹⁹ בסביבה הערבית הגדולה, ואשר התעוררה מחדש בשנות ה-70 של המאה העשרים.

מפירות הקשר הזה – ביאתם של חכמי הדת והמטיפים [או: מפיצי הדעוה] לערים ולכפרים הערבים בַּפנים, ויציאת בני הפנים ללימוד לימודי שריעה במכללות/פקולטות בגדה המערבית ורצועת עזה, כדי שיחזרו לאחר מכן לשאת באחריות לדעוה האסלאמית ולהיות לפיד ההתעוררות [אלצחוה] האסלאמית וההד שלה בַּפנים.

ובחזית ההתעוררות האסלאמית הזו היה כבוד השיח' עבדאללה נמר דרויש, שהאל יתעלה ירחם עליו, והוא החל את הלימודים שלו בעיר שכם לאחר הכיבוש, וסיים את הלימודים בשנת 1971, כדי לחזור לפנים כמטיף [או: כמפיץ דעוה] [להאמין] באללה, וכמניע פעילות דעוה מאורגנת, תוך שהוא משקיע את תמצית הידע בשריעה ואת ההכשרה של הדעוה שרכש מידי מיטב חכמי הדת המכובדים ומנהיגי העבודה האסלאמית בגדה המערבית וברצועת עזה.

השיח' עבדאללה נמר דרויש הצליח, בזכות אללה, באותו הזמן המוקדם בחייו ועוד לפני שסיים את לימודיו, להניע את המים העומדים בחיי תושבי הכפר הקטן כפר קאסם, כפר השהידים והדעוה, והביא לתפנית בתרבות של החברה. הוא רתם אליו קבוצה מבורכת של נערים חריפים ונלהבים והרכיב מהם את הקבוצה הראשונה שנשאה יחד איתו את נטל הדעוה והתנועה האסלאמית בתחילתה. בצעד הזה הוא היה דומה לאמאם השהיד חסן אלבנא, שהאל יתעלה ירחם עליו, אשר הקים את הגרעין הראשון של הדעוה של האחים המוסלמים, מהעיר אסמאעיליה עם חברות צעירים נלהבים.

במהלך השנים הראשונות המעטות, מיציאתה של התנועה האסלאמית לדרך מכפר קאסם, ההשפעה שלה נמשכה לכפרים השכנים בדרום המשולש, ולערים המעורבות במרכז הארץ, והנגב האיתן בדרום, לאחר מכן נמשכה צפונה לאזור צפון המשולש, ועוד לנצרת והגליל באופן כללי. ממאפייניה הבולטים היו הצטרפותם של

¹⁹ אלצחוה אלאסלאמיה - כינוי להתעוררות האסלאם הפוליטי החל משנות ה-70 של המאה העשרים.

מאות צעירים ממגוון כפרים וערים ערביות לתנועה האסלאמית שנשבעו אמונים לשיח' עבדאללה נמר דרויש כמנהיג, מייסד ויו"ר התנועה האסלאמית.

ההתייחסות של בני התנועה האסלאמית לאירועים הלאומיים לאחר יום האדמה בשנת 1976 היוותה נקודת מפנה שהתנועה האסלאמית נכנסה בה לשלב חדש. זה העניק לה הזדמנות לגלות את המודעות של הציבור בחברה הערבית הפלסטינית, אשר ראה בה מודל חדש לעבודה לאומית ואסלאמית. המעורבות של הנהגת התנועה האסלאמית והנוער שלה בעבודה הלאומית הכללית היוותה הזדמנות להציג מודל חדש שהיה לו החותם שלו בהרחבת האופקים של התנועה האסלאמית, מבחינת משיכת נוער נלהב להצטרף לעבודה האסלאמית, מיזוג העבודה הלאומית במחשבה האסלאמית, וזה היווה גרעין לארגון "אסרת אלג'האד" [משפחת הג'האד], לצד מי שכבר אימצו את האסלאם מבחינה מחשבתית ומעשית בתוך בתי הכלא הישראליים, ולא היו להם נוכחות או תפקיד ידוע מחוץ להם.

העשור הראשון לפריצתה של התנועה האסלאמית לא הושלם עד שהיא עמדה בפני ניסיון [מְחִנָּה] בשנת 1979 כשנעצר השיח' עבדאללה נמר דרויש, ואיתו יותר מ-70 איש מהנהגת התנועה האסלאמית, חברי אסרת אלג'האד. הניסיון הזה נמשך שנים, והפך בחסדי אללה למתנה [מְנַחָה] עם יציאתם של אחרוני העצורים מקרב התנועה האסלאמית בעסקת השבויים בשנת 1985.

לאחר מכן החליטו השיח' עבדאללה נמר דרויש ואחיו מקרב ההנהגה האסלאמית בעזה ובגדה שלעבודה האסלאמית בפנים הפלסטיני תהיה הייחודיות שלה הנבדלת מהמציאות בגדה המערבית וברצועת עזה, וזאת בשל המצב המשפטי והמציאות השונה שבו התאפיין כל אזור, בין אם בשיקולים המקומיים או הבינלאומיים. וכך המשיכה התנועה האסלאמית בפנים הפלסטיני בראשות השיח' עבדאללה נמר דרויש למלא את תפקידה בעצמאות ארגונית, ייחודיות מחשבתית ועם מתודולוגיה/שיטה נבדלת מיתר התנועות האסלאמיות.

התנועה האסלאמית פרצה מחדש בצעדים בטוחים, חוכמה ותבונה ועל ידי הבנת אחריותה הדתית, החברתית ושל הדעה, בהכרחיות ההתרכזות בעבודת דעה, חינוך, עבודה חברתית, פוליטית ותרבותית ובניית ארגוני צדקה וארגון מחנות העבודה בשטח.

היא הקימה עשרות עמותות צדקה בערים ובכפרים שונים, כדי להיות אחראית על האוקאף ועל הזכאואת²⁰ ועל שירותי העבודה האסלאמית האחרים, ונבנו מאוד מסגדים, ותוחזקו קברים, מקומות קדושים ישנים וחדשים – ככל שהיא [התנועה האסלאמית] יכלה.

לאחר מכן הסתערה התנועה האסלאמית על תחום העבודה הפוליטית במגוון תחומים, והשתתפה בבחירות לעירייה, וניצחה בראשותן ובחברות בהן לראשונה בשנת 1983 בכפר ברא. לאחר מכן השתתפות התנועה התרחבה בשנת 1989 לבחירות למועצות המקומיות וזכתה במספר רב של מועצות מקומיות ועירויות.

²⁰ זכאת/זכוה – היטל צדקה שמוסלמי חייב לשלם, אחת מחמש מצוות היסוד באסלאם

ולאחר הניסיון המוצלח בעבודה בעיריות, התקדמה התנועה האסלאמית והשתתפה בבחירות לפרלמנט הכנסת בשנת 1996 בברית פוליטית שעמדה בראשה הרשימה הערבית המאוחדת [רע"מ] והעלתה על נס את סיסמת האחדות בין כל המפלגות הערביות שמתתפזות בבחירות, עד שהגשימה את מה שרצתה, והיה לה תפקיד חלוצי בהרכבת הרשימה המשותפת וההבאה להצלחתה, בשנת 2015, כשהיתה הגוש השלישי [בגודלן] בפרלמנט.

התנועה האסלאמית היא חלק ממרכיבי ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי ויש לה נוכחותה ותפקידה המיוחדים, וכולם עדים למאמציה המסור לשמור על אחדות השורה והמילה וההתמודדות מול מדיניות מדינת ישראל הגזענית והכובשת.

התנועה האסלאמית שמרה בקפידה תמיד על כך שתהיה עם בני החברה הערבית הפלסטינית שלנו בקשר אהבה, שיתוף פעולה ותקשורת תמידית, ועם כל הפלחים/הסקטורים הדתיים, הנוצרים, הדרוזים והאסלאמיים, ועם כל המגמות הפוליטיות המפלגתיות והגורמים החברתיים.

כמו כן התנועה האסלאמית עמלה על ניהול שיח רציני עם גורמים יהודיים רבים בארץ, מתוך מאמץ להראות את החזון והעמדה שלה לגבי הכיבוש הישראלי והמעשים הגזעניים והמפלים שמבצעים מוסדות השלטון והמדינה בישראל.

התנועה האסלאמית עברה בשנת 1996 ניסיון קשה ומכאיב, והוא המסוכן ביותר אחרי סוגיית משפחות הג'האד [אָסר אלג'האד – רבים של אָסרת אלג'האד] בשנת 1979, שבא לידי ביטוי ביציאה של קבוצה מהנהגת התנועה האסלאמית, חברי מועצת השורא הארצית, משורות התנועה האסלאמית, תוך עבירה על דרך השורא והאחדות שיש עליה קונצנזוס. היציאה הזו גיבשה פלג חדש בתנועה האסלאמית ולא צלחו כל הניסיונות לתקן ולהחזיר את האחדות לשורות התנועה האסלאמית.

אלא שהתנועה האסלאמית, הנחשבת לרחם החובק את כל בני הפרויקט/התוכנית האסלאמית בחברה הערבית הפלסטינית, עברה את הניסיון הזה והתמודדה עם המציאות בסובלנות, ברציונליות, באחוה ובחויבות, והיא החשיבה ועודנה מחשיבה את כלל העובדים בפרויקט/בתוכנית האסלאמית בניה, בית אחד ותנועה אחת מסוגלים להכיל אותם כאחים אוהבים ומשתפים יחד פעולה, כשירות להכשרת הלבבות [דעוה] לאסלאם ולסוגיות עמנו הפלסטיני והחברה הערבית הפלסטינית שלנו.

וכאות מחויבות שלה לסוגיה של העם הפלסטיני שלנו, התנועה האסלאמית לא הסתפקה בהבעת תמיכה פוליטית, תקשורתית וציבורית בעם הפלסטיני שלנו, אלא היתה הראשונה להקים ארגוני סיוע וצדקה שתומכים בצמוד [עמידה איתנה] של עמנו, במהלך האינתיפאדה הראשונה ואחריה, ועד ימינו אנו. ובין הפרויקטים/התוכניות הבולטים ביותר שלה היה לקיחת האחריות על עשרות אלפי

יתומים ומשפחות נזקקות בגדה, בעזה ובירושלים המבוכות, והיא ארגנה קמפיינים של סיוע חוזרים ונשנים מדי שנה, ובמשברים שונים שבאו לאחר מכן, וזאת דרך העמותה האסלאמית לסיוע ליתומים ולנזקקים.

כמו כן התנועה האסלאמית התמודדה ועודה מתמודדת עם האחריות שלה במסגד אלאקצא המבורך והעיר ירושלים, כהגנה על שניהם מפני מדיניות הייחוד והכיבוש, והיא קיבלה על עצמה את סוגיות ירושלים ואלאקצא ושלחה אוטובוסים כדי להדק את האוכפים²¹ ולבצע רבאט²² באלאקצא המבורך, ולתמוך בצמוד של אנשינו בירושלים המבורכת באמצעות פרויקט שיירות אלאקצא שעליו קמה עמותת אלאקצא כדי לשמור על האוקאף ועל המקומות הקדושים האסלאמיים ואשר דואגת גם לפרויקטים אחרים בירושלים כדי לתמוך ולחזק/לקבע את אנשינו בעיר.

התנועה האסלאמית שמרה בקפידה מיומה הראשון על בניית האדם, והקימה גנים ופעלה למען הקמת פנימיות, והצליחה בכך באופן חלקי, ודאגה לשירותי בריאות והקימה מרפאות, והרחיבה את השירותים החברתיים לכל האנשים בחינם או כמעט חינם.

התנועה האסלאמית פעלה למען שירות הקראן הנכבד, שינונו, הבנתו וההתעמקות בו עבור בני הפנים הפלסטיני והשיקה את ארגון "אלפרקאן" לשינון הקראן, והפיצה את פרויקט/תוכנית שינון הקראן בכל הכפרים והערים בחברה הערבית הפלסטינית, וכך גם השיקה את הפרויקט/התוכנית בשורות אקדמאים, כדי לשמור על זהותם האסלאמית וכדי להעצים אותם וכדי להשקיע באנרגיות הידע שלהם.

כך גם עודדה התנועה האסלאמית את העבודה הנשית והתעניינה בהעצמת האישה המוסלמית והמשפחה הערבית המוסלמית ודאגה לעניים ולמסכנים בחברה שלנו וארגנה ועדות זכאת, שיקומו עם מסר של ערבות חברתית. התנועה האסלאמית התעניינה ב[העלאת] מודעות דתית ולאומית והשיקה הרבה אמצעי תקשורת קריאים וחזותיים. החל ממגזין "אלצראט" ועד ל[שבועון] "צות אלחק ואלחריה", קול האמת והחירות, ועיתון "אלמית'אק" [האמנה] והאתרים האלקטרוניים והעמודים [ברשתות] החברתיות.

ולצד היותה תנועה אסלאמית לאומית פלסטינית, התנועה האסלאמית החשיבה את עצמה חלק מהאומה הערבית והאסלאמית ועמדה בקשר עם חו"ל ברמות שונות, ונשאה בדאגה לאומה, וסיפקה עזרה באסונות [רבים של נכבה] שלה, וארגנה קמפיינים של סיוע מחזוריים, כאשר היה צורך בכך, כמו בסומליה, בבוסניה והרצגובינה, באתיופיה, בסוריה, בתימן, ואצל הרוהינגה המוסלמים במיאנמר.

הסקירה המקוצרת הזו של ההיסטוריה של התנועה האסלאמית והצגת חלק מתחומי עבודתה ומהישגיה ללא פירוט והארכה, הן כדי להדגיש את עומק ההשתייכות של התנועה האסלאמית לדת שלה, לחברה שלה הערבית הפלסטינית, ואת מחויבותה לסוגיות העם הפלסטיני שלה ו[סוגיות] האומה הערבית והאסלאמית.

²¹ להדק את האוכפים - ביטוי שלקוח מחדית' שקורא להדק את האוכפים לשלושה מקומות - מכה, אלמדינה וירושלים.

²² רבאט ביטוי שמשמעותו מאבק והגנה על מקום המועד לסכנה.

פרק שישי: תחומי העבודה האסלאמית ואמצעיה הכלליים.

5. העבודה הפוליטית הכללית

העבודה הפוליטית היא האמצעי שלנו להתעמת עם העושק והתוקפנות שנפלו עלינו ועל העם הפלסטיני שלנו והיא הכלי שלנו כדי לצאת נגד המדיניות הגזענית, המפלה והעושקת, והיא מילת אמת נגד שליט עריץ²³. ודרך העבודה הפוליטית אנחנו עמלים להשיב את זכויותינו שנגזלו על הארץ הזאת, ואנחנו חותרים להגשים את האינטרסים הלאומיים, האזרחיים, של המחייה, [האינטרסים] הכלליים והפרטיים, ובאמצעותה אנחנו הודפים את מעשי השחיתות שקורים ושעוד צפויים לנו. ודרכה אנחנו מביעים את עמדותינו, רעיונותינו ואת נקודת המבט שלנו במגוון סוגיות מקומיות, ערביות, אסלאמיות ובינלאומיות.

ודרך העבודה הפוליטית אנחנו ממלאים את תפקידנו ההנהגתי להוביל את העם הערבי הפלסטיני שלנו בפנים, בשיתוף עם הכוחות הפוליטיים בחברה שלנו, דרך ועדת המעקב העליונה ועד לציבור הערבי, הרשימה המשותפת בפרלמנט והמועצות המקומיות והעיריות.

העבודה הפוליטית שלנו מתרכזת במחשבה פוליטית שלמה ומאורגנת, שבנויה על התפיסות האסלאמיות המדויקות, העקרונות שלהן, הערכים המקיפים/אוניברסליים שלהן, הכוונות של השריעה האסלאמית וכלליה הכלליים, עקרונות זהותנו והשתייכותנו הערבית הפלסטינית והניסיון ההיסטורי והנוכחי שלנו. המחשבה הפוליטית שלנו נעה במרחב החברה הערבית הפלסטינית בפנים, העם הפלסטיני, המדינה והאומה הערבית האסלאמית והעולם כולו.

אשר לאמצעים הארגוניים של העבודה הפוליטית – הרי שהם מתוך המפלגה הפוליטית הרשמית שהקימה התנועה האסלאמית, הרשימה הערבית המשותפת [רע"מ], וכך גם מתוך הרשימות של העיריות בדרג המקומי, העמותות האזרחיות והבריתות הפוליטיות.

ואשר לאמצעים המעשיים, הרי שכלי העבודה הפוליטיים הם מגוונים, בין שתי הגדרות של ה[שרע] – החוק האסלאמי, והחוק האזרחי, עם מאמץ תמידי לפתח את אמצעי העבודה כדי לדאוג שהמסר יגיע ולהניע את הציבור להתייחס לסוגיות שלו ולדאגותיו.

6. העבודה המשפטית/של זכויות האדם והמשפטית

העבודה המשפטית שואפת להשקיע בכלים שהחוק הרשמי הישראלי, ההסכמים, האמנות וההסכמים הבינלאומיים מאפשרים, ואשר יכולים להוות מנוף למעמד החוקי/המשפטי ולזכויות האזרח והלאום של החברה הערבית הפלסטינית בישראל. כמו כן העבודה הזו כוללת את הצד ההסברתי והחינוכי בחברה במגוון הסוגיות הנוגעות לזכויות אדם ולזכויות הקולקטיביות של הערבים הפלסטינים.

²³ כאמור, ביטוי הלקוח מהחידית' המתאר את אמרת האמת בפני השלטון העריץ כצורה של ג'אהד.

העבודה המשפטית מסתמכת על שיקול חשוב והוא שאמצעי המאבק חייבים להיות רבים ומגוונים ושיושקעו אלה מתוכם האפשריים על מנת לחזק ולהעצים את החברה הערבית הפלסטינית ולהשיג את זכויותיו או חלק מהן ולהדוף

את הנזקים המתרחשים או הצפויים לה [לחברה הערבית הפלסטינית] או להפחית אותם. ההבנה הזו תואמת את הכלל של "חובת הסרת הנזק"²⁴ ואת הכלל העקרוני "מה שאינך יכול להשיג במלואו, אין לעזוב את רובו".

אנו משוכנעים שיש לחוק הישראלי רף ידוע ושקובעים אותו שיקולים אידיאולוגיים ופוליטיים סותרים או [שיקולים] שמפרים פעמים רבות את עקרונות הצדק וזכויות האדם, ולכן החוק לא יכול להיות הרף של דרישותינו והתנהגותנו בחיים ובפוליטיקה, במיוחד בכל הנוגע להבטחת זכויותינו הקולקטיביות, הלאומיות והאתניות וסוגיות חיים שנלוות אליהן.

התנועה האסלאמית הסמיכה את "ארגון הצמוד – המרכז החוקי/המשפטי לסוגיות האדמה, המגורים וזכויות האדם"²⁵ למלא את התפקיד הזה, במטרה שהמרכז יספק שירותי חוק ויעוץ שונים לארגונים ולפרטים שבתיים או אדמותיהם נמצאים תחת איום ואשר חשופים לפגיעה בזכויותיהם, וזאת במספר תחומים הכוללים:

- ייצוג משפטי מול בתי המשפט לפרטים שמוגשים נגדם כתבי אישום בתואנה של בנייה ללא אישור או שבתיים תחת איום של הוצאת צווי הריסה.
- ייצוג משפטי בבתי המשפט במקרים קולקטיביים הנוגעים לאדמה ולמגורים, כמו הריסת שכונות או קבוצת בתים או סוגיות של פינוי.
- ייצוג קולקטיבי מול מוסדות התכנון השונים ובתי משפט מיוחדים לסוגיות שקשורות בתכנון, כמו הגשת ערעורים על תוכניות שונות.
- מתן ייעוץ משפטי לאזרחים או לועדות עממיות או לרשויות מקומיות וכד', בנוגע לדרכים האפשריות ולמנגנוני ההגנה מול מקרים הנוגעים לתכנון ולבנייה, זכות על המגורים, גירוש והפקעת אדמות וכד'.
- מתן ייעוץ משפטי וסיפוק ייצוג משפטי לרשויות מקומיות בנושא חלוקת הרכוש והכנסות הארנונה בין הרשויות המקומיות וחלוקת תחומי השפעה ורישום גבולות.
- דאגה לסוגיות ירושלים וסביבת מסגד אלאקצא ולקיחת תפקיד משפטי פעיל בסוגיות הללו.
- מעקב, ניטור וסנגוריה על סוגיות של פגיעה בזכויות אדם מבחינת זכויות פרט וקולקטיב, זכויות אזרחיות ופוליטיות המופנות נגדנו, מטעם פרטים, מוסדות וכנופיות, ו[מטעם] הממשלה על כל זרועותיה.
- ייצוג משפטי לפרטים ולקבוצות בסוגיות של זכויות אדם מטעם מומחים בחוק הפלילי, ובמיוחד [בעניין] אסירים פוליטיים ועובדים וסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה שנרדפים מבחינה פוליטית.

²⁴ כלל הלכתי אסלאמי

²⁵ ארגון בת של התנועה האסלאמית העסוק בפעילות משפטית. לקח חלק בין השאר בסיוע המשפטי לעצורים הערביים במהומות "שומר החומות" (הוקם ב-2015)

- פיתוח תוכנית חינוכית והסברתית ומניעתית לנוער, על זכויות העצורים ושיתוף הפעולה עם חקירות השב"כ והמשטרה.
- עריכת מחקרים ועריכת מסמכים, איסוף וניטור נתונים ועדויות בעניין פגיעות בזכות/נגד האסירים הפוליטיים והמובאים למשפט, ותיעוד שלהן.
- עריכת מחקרים בנוגע לניצול החוקים ויישומם באופן גזעני ובלתי מוסרי.
- מחקרים בנוגע לנושאים הנוגעים באופן כללי לסוגיות האדמה והמגורים ולסוגיות פוליטיות לפי הצורך וההכרח.
- ניטור ובניית רשימה של עורכי דין ערבים המתמחים בתחום האדמה, המגורים, זכויות האדם והתמחויות נוספות הנוגעות לעבודת הממסד המשפטית.

وصلى الله وسلم وبارك على سيدنا محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين والحمد لله رب العالمين
تم إقرار الميثاق العام للحركة الإسلامية في المؤتمر العام العشرين
الحركة الإسلامية - الداخل الفلسطيني 48

שהאל יתפלל, יברך לשלום ויברך את אדוננו מחמד
ואת ביתו/משפחתו ואת חבריו כולם והשבח לאללה
ריבון העולמים

האמנה הכללית של התנועה האסלאמית
אושרה בוועידה הכללית ה-20
התנועה האסלאמית-
הפנים הפלסטיני 48